

naar der f. Ex. skal holdes en Rigtale, og at Præsten siger, at han maa kunne give mere, da han ikke sidder i en saa daarlig Gaard, og at Andre give mere, men at han dog vil nøies med saa og saa meget, og den vedkommende Mand trækker paa Skuldrene og siger, at han kan ikke skaffe mere, men at saa maa han finde sig i at faae Rigtalen kortere o. s. v. Det er maaffee Smaating for os, der sidde her, men det er saadanne Ting, der danne den almindelige Folkemening i den lavere Deel af Befolkningen. Det er disse Indtryk, som Enhver maa sige ere uhyggelige, der ligge paa Bunden af det Folkeønske, at man kunde blive fri for at maatte laane til Høre og Venstre, for at kunne skaffe en anstændig Rigtale over en af sine Afbøde, hvad man dog gjerne vil have. — Dernæst skal jeg ogsaa oplyse, at det er anført af den høitærede Minister som en stor Binding at faae denne Lov, da de geistlige Indtægter — som den høitærede Minister yttrede — staae som Marsag til en vis Mistillid mellem den geistlige Stand og Rigsdagen. Ja, viser det sig ikke ved alle Feiligheder, hvor Geistligheden som Korporation kommer til at udtale sig, hvilken gjennemgaaende, grundig Mistillid den nærer til Rigsdagen? Seer man ikke i saa Henseende, hvis man tør gaae efter de offentlige Beretninger, der foreligge, Ytringer, som man maa forbauses over kunne komme fra respectable Mænd? Saa snart de udtale sig som Deel af en Korporation, hedder det altid: Ja, skulle vi endelig have denne Reform, lad os da faae den ved kongelig Anordning og ikke ved Rigsdagen; lader os være snilde som Slang og sige til Kultusministeren, at han maa give det af egen Magtfuldkommenhed, for at vi kunne blive frie for Rigsdagens Mellemkomst. Jeg vil ogsaa ligefrem sige, at her heller ikke er stor Tillid til Geistligheden som Korporation. Naar vi her tale om en eller anden Reform, og Kultusministeren da siger: Ja, jeg skal gjerne komme med den, men jeg maa først have hørt Landemoderne, saa er det, som om han kastede en Spand koldt Vand over os, thi vi vide, hvorledes Landemodernes Betænkning vil lyde. Den vil lyde saaledes: Lad os endelig blive frie derfor, og lad Rigsdagen ikke faae dermed at gjøre. Naar dette Forhold

kunde ændres, hvad jeg troer, det kunde, saafremt Tanken om den særlige Kirke med sin Eiendomsret blev nedslaaet, vilde det være en stor Binding. Jeg troer ogsaa, at Forholdet mellem Præst og Menighed vilde paa mange Steder blive en Deel bedre, naar de ingen Pengeaffairer havde med hinanden, saa at, affect fra, at der maaffee skulde ydes flere Penge fra Statens Side — hvilket vel kan være — vil jeg være tilbøielig til at troe, at der ligger Meget til Grund for det almindelige Folkeønske om denne Reform. Man maa jo ogsaa erindre, at dersom Udgifterne til Geistligheden og de kirkelige Indretninger nu ikke kunne slaae til, maae vi ogsaa lægge det Manglende til, saa at enten Indtægterne gaae ind i Lønningsfonden eller i Statskassen, bliver det dog Statskassen, der maa styde det Manglende til, saa jeg troer, at denne Betragtning ikke har Noget at gjøre med Spørgsmaalet, om vi skulle have Lønningsfond eller ikke, eller Afløsning eller ikke; thi hvad der ikke gaaer af Statskassen, skal ud af Menighedernes Lomme, og det er dersfra, at Statskassen ogsaa skal have sine Indtægter.

Der er talt Noget om, at Tienden skulde være en kommunal Eiendom, og at det vilde være smukt at lade Kommunerne beholde, hvad de have, for at de dermed kunde lønne deres Præster. Jeg skal gjøre opmærksom paa, at det dog ikke er Kommunens Eiendom, thi saasnart der ligger noget privilegeret Hartkorn i Kommunen, staaer dette aldeles udenfor Tiendehjelsen og deeltager slet ikke i denne Præstation, og i den Kommune, hvor Hovedgaardens ligger, er den ikke saa ringe en Deel af Kommunen. Man kan saaledes ikke sige, at det er Kommunens Hartkorn, som Tienden tilhører, thi saa maatte man danne nye Kommuner, saaledes at det privilegerede Hartkorn var udfilt; det maa man huske paa. Dernæst skal jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at hvis den her modtagne Anstuelse var rigtig, kunde man jo paa ingen Maade forbedre de flette Kalb ved at tage fra de bedre, saa have Kommunerne Ret til at beholde, hvad de have (Fischer: Det er ogsaa Kommunisme!). Den ærede Rigsdagsmand siger, at det er Kommunisme, naar man tiltager sig Ret til at tage en Deel af det, som man erkjender for at være Kommu-